

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av "Berghs trähus" på Borgmästaren 8, Kvarnholmen, Kalmar

Linderson, Hans

2014

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2014). *Dendrokronologisk analys av "Berghs trähus" på Borgmästaren 8, Kvarnholmen, Kalmar.* (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2014:36). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

10 april 2014

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2014:36

Hans Linderson

DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV "BERGHS TRÄHUS" PÅ BORGMÄSTAREN
8, KVARNHOLMEN, KALMAR

Uppdragsgivare: Kalmar länsmuseum, box 104, 391 21 Kalmar (kontaktperson: Magdalena Jonsson 0480/451313)

Område: Kalmar **Prov nr:** 61813-821 **Antal borrhov:** 9

Dendrokronologiskt objekt: Yttervägg mot Lilla torget P1 (stående)-6 (liggtimmer), mellanväg P7-9

Resultat:

Dendro-Id	Prov nr, ungefärligt stockvarv	Trädslag	Antal år; (antal radier annan än 1)	Splint (Sp) Bark (B) Vank. (W)	Datering av yttersta ÅRS-ring i provet	Beräknat Fällningstid V=Vinterhalvår	Åldersgrupp Y=yngre Ä=äldre
61813	1, vid dörrpost	Tall	37	Sp (23)? ej W	(1650)	(E 1650)	(Y/Ä)
61814	2, 4	Tall	108; 2	Sp 46, nära W	1695	1700 ± 5	Y
61815	3, 5	Tall	43	Sp (9)? ej W	1645	E 1645	Y/Ä
61816	4, 7	Tall	114	Sp 39, ej W	1640	1666 ± 20	Ä
61817	5, 9	Tall	46; 2	Sp 32, ej W	1601	1640 ± 15	Ä
61818	6, 6	Tall	72	Sp 37, ej W	1669	1702 ± 15	Y
61819	7, 3	Tall	105+54; 2	Sp 59	1699	V 1699/1700	Y
61820	8, 4	Tall	157; 2	Sp 72, W	1699	V 1699/1700	Y
61821	9, 6	Tall	122;2	Sp 64, W	1699	V 1699/1700	Y

Resultatuppgifter inom parentes är inte helt säkra uppgifter

Kommentarer till den dendrokronologiska analysen

Två skilda dateringar uppträder i provsamlingen. Det smalaste spannet för den yngre (Y) dateringen är **vinterhalvåret 1699/1700 och för den äldre (Ä) är 1646-1656.**

Båda virkesgrupperna dateras bäst med lokala kronologier från tidigare undersökningar i Kalmar-området. Särskilt tydligt dateras den äldre gruppen, med virke från Bastionen, kvarteret Gesällen (4/25), vars virke huvudsakligen avverkades vintern 1649/50 men även genom hela 1650-talet. Min bedömning är att virket från förliggande undersökning är hämtat från samma område, vilket leder till en mer vågad men mer precis datering, vinterhalvåret 1649/50 eller något år senare.

Mellanvägg, Prov 7-9

Virket dateras entydigt till **vinterhalvåret 1699/1700.**

Ytterväggen mot Lilla torg, Prov 1-6

Virke finns från både den äldre och den yngre gruppen. Den mest precisa dateringen ges av prov 2, avverkningstiden **1695-1705.** Detta virke korsdateras mycket bra med mellanväggens virke så att den mest sannolika dateringen är vinterhalvåret 1699/1700. Två eller tre stockar tillhör den äldre gruppen.

Min tolkning av resultatet är, att eftersom det yngre virket är instuckit i mellan det äldre virket så har man återanvänt virke från en äldre byggnad (möjligen från samma plats). Byggnaden i dess nuvarande utformning bör vara uppförd hösten 1699 eller något år senare.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

I kolumnen längst till höger har virke med gemensam åldersgrupp noterats.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet.

Rapporter och andra skrifter angående de dendrokronologiska resultaten tas tacksamt emot.

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891 (mobil)